Numerele 51/52 August-Septemvrie 1966

Cuvântul

ÎN EXIL

Director:
GEORGE RACOVEANU

Missverständnis

Remota justitia, quid sunt regna nisi magna latrocinia?
(S. Augustinus)

Papst Paul VI wendet sich erneut mit einem dringenden Friedensappell an die Verantwortlichen der Welt. Wer immer auch nur die geringste Kenntnis von der gegenwärtigen Weltlage hat — sagt der Papst — kann nicht anders, als von Angst und Sorge erfüllt zu sein. Sich auf seine nach Nordamerika unternommene Reise berufend, um an der Sitzung der UNO „vor der auserlesenen Versammlung von Vertretern fast aller Nationen" über den Frieden, als das heißersehnte Gut zu sprechen, benützt der Papst in seiner Enzyklika die Worte des heiligen Augustinus über den Frieden, als ein so großes Gut, daß sogar im Bereich der irdischen und vergänglichen Dinge, „nichts Angenehmeres, nichts Ersehnenswerteres erstrebt, nichts Besseres gefunden werden kann".

Das Beharren des Papstes, den Frieden zu retten, hat maßgebliche Kreise sogar auf den Gedanken gebracht, ihm den diesjährigen Friedenspreis zu verleihen...

Wir glauben, daß es sich hier um ein Mißverständnis handelt. Natürlich ist das Evangelium die Verkündigung des Friedens. Christus ist „der Fürst des Friedens". Das Wort Friede (eiríni) ist im Evangelium immer wieder zu finden. Es ist das Grußwort Christi: Aber über welchen Frieden ist da die Rede? Über Vereinbarungen zwischen Staatsoberhäuptern, die Erde Gottes unter sich zu teilen? Nein! Der Sinn der Menschwerdung Gottes hat nichts mit den Abmachungen zwischen Despoten zu tun. Der Frieden des Evangeliums, ist der Frieden der Seele; er ist das Ergebnis des Glaubens an Erlösung. Der Frieden des Evangeliums wird nicht durch „einen Fetzen Papier" garantiert. Er sichert den Menschen die Freiheit zu, sich mit unvergänglichen Dingen zu beschäftigen. Unter einer Bedingung aber: es muß der **wahre Frieden** sein, nicht **Schweigen** aus Furcht. Denn der Zweck des Friedens ist der Mensch. „Das Gebäude des Friedens — sagte Papst Pius XII. im Kardinalkollegium vom 2. Juni 1947 — würde auf schwachen Fundamenten ruhen und dauernd bedroht sein, würde dem Totalitarismus, der den Menschen bis zu einer Nummer in dem wirtschaftlichen Kalkul erniedrigt, kein Ende bereiten."

Wenn Papst Paul VI., sich auf den Heiligen Augustinus beruft, weiß er genau, was der Heilige von — auf Ungerechtigkeit erbauten — Königreichen hielt. Deswegen präzisiert er: **„Aber es muß ein Frieden zustande kommen, der auf Gerechtigkeit und Freiheit beruht, der Rücksicht nimmt auf Menschen- und Völkerrecht, sonst wird er zerrinnen und zerbrechen."**

In der gegebenen Lage entsteht die Frage: ist der Sinn des Lebens — **der Frieden um jeden Preis?** Sogar mit dem Preis der Beseitigung der Gerechtigkeit, der Freiheit und der Würde des Menschen? Da wir dabei sind — die Erwägungen der Kirchenfürsten über Frieden zu besprechen — sei mir erlaubt diesen Aufsatz zu schließen mit einem Abschnitt aus der Weihnachtsbotschaft 1956 von Pius XII:

„Wir sind überzeugt, daß auch heute — angesichts eines Feindes, der entschlossen ist allen Völkern eine unerträgliche Lebensform — in ein- oder der anderen Weise — aufzuzwingen, nur eine gemeinsame und feste Haltung, seitens aller, die das Gute und die Wahrheit lieben — den Frieden retten kann."

Und weiter: „Es ist klar, daß in den jetzigen Gegebenheiten, angesichts des Leiden einer ganzen Nation, der Krieg als Verteidigungsmittel wirksam und mit Aussicht auf Erfolg, gegen einen ungerechten Angreifer geführt, darf nicht als unerlaubt angesehen werden.

George RACOVEANU

CE-I LIPSEŞTE ORTODOXIEI...

de George RACOVEANU

În numărul trecut al acestei reviste am reprodus, cu făgăduinţa de a-l comenta, un alineat dintr'un articol al Monseniorului Aloisiu L. Tăutu, publicat în revista "Bună Vestire". Alineatul:

"Ce-i lipseşte dar Ortodoxiei noastre? Nu este ea destul de creştinească şi destul de românească? Răspundem cu tot curajul: Nu! Nu este destul de creştinească, pentrucă nu este pe linia integrală a Evangheliei, în care se vorbeşte clar de întâitatea şi autoritatea sfântului Petru. Fără de sfântul Petru şi, bineînţeles fără urmaşii lui în Scaunul Verhovniciei, nu este Biserică autentic-creştină."

Prinurmare motivul pentru care biserica ortodoxă românească — şi dincolo de ea toate bisericile ortodoxe ale Răsăritului — nu-s biserici autentic-creştine este tăgada "Verhovniciei" sfântului Petru şi a urmaşilor lui în Scaunul Romei. Acuzarea e grea. Ea cere scaun de judecată.

În sfântul munte Athos era o tradiţie cinstită, potrivit căreea călugărul acuzat de trândăvie, de prostie, de grăire în deşert, de curvie cu gândul, de ne-evlavie, — nu se apăra. Dimpotrivă: la toate aceste acuzaţii mai adăoga şi el câteva, spre a nu cădea în păcatul greu al orgoliului. Peste o singură acuzaţie nu putea el trece senin: **acuzaţia de eresie.** Aici cerea să fie judecat de sobor. Căci celelalte păcate, dac' ar fi, se ispăşesc şi se iartă. Eresia însă te desparte de mântuire.

Asupra invectivei că **trăirea religioasă a Românilor nu e românească,** nu mă opresc. (Dac' aşa au trăit ei, cum să nu fie traiul lor?)

Un creştinism neautentic, adecă un creştinism contestabil, contrafăcut, **neadevărat,** e lucru păgubitor mântuirii. Iară când acuzaţia e adusă de un cărturar, de un prelat, nu se cuvine a trece pe lângă ea, călător. Un popas în câmpul ei devie absolut necesar.

*

Consideraţiile ce urmează nu vor avea caracter **polemic:** socotesc că nu poate fi lucru mai vătămător, **astăzi** şi **aci** decât polemica între catolici şi ortodocşi. Deasemenea ele nu vor însemna o **apologie** a Ortodoxiei, aşa cum se prezintă ea astăzi. Împotriva ortodoxiei româneşti şi a ortodoxiei altora am şi eu multe de spus. Unele au fost şi spuse; altele vor mai fi spuse. La timp şi loc potrivit. Cuvântul meu de apărare împotriva unei acuzaţii, pe care o socotesc nedreaptă, se va limita la examinarea **motivului** pe care se sprijină acuzaţia: **nerecunoaşterea primatului lui Petru şi a primatului papal.** În sprijinul afirmaţiilor mele voiu recurge numai la autori romano-catolici şi voiu folosi numai colecţii romano-catolice.

Necesităţi de ordin metodic mă silesc să defalc acuzaţia în:

A. nesocotirea liniei integrale a Evangheliei, în care se vorbeşte clar de primatul lui Petru;

B. nesocotirea liniei integrale a Evangheliei, în care se vorbeşte clar de primatul urmaşilor lui Petru la scaunul Romei.

Ad A. Este inexact că bisericile ortodoxe, de pretutindenea, nu recunosc "întâietatea şi autoritatea" sfântului Petru. Ortodoxia cântă întâietatea lui Petru, ca şi pe a lui Pavel. **Troparul** Serbării (29 Junie) îi numeşte "între Apostoli **pe tron întâistătători** (protóthronoi) şi **ai lumii învăţători** (tís oikouménis didáskaloi). Căci "Pierre et Paul ne seront jamais séparés dans la vénération, la reconnaissance et la priére de l'Eglise" (Msgr. **S. du Vauroux,** Saint Paul). Pavel- "cel mai mare doctor al Bisericii catholice" **"vas electionis"**, trebuia să-l ajute pe Petru (să-l şi certe, la nevoe). Pavel se duce să vadă "pe Petru şi pe Apostoli". Deci Petru era între Apostoli căpetenie (prótos). La rându-i, Petru laudă epistolele "prea iubitului său frate Pavel", alcătuite după înţelepciunea ce i-a fost dată lui: **secundum datam sibi sapientiam** (II Petru, 3,15).

Petru era primul în **colegiul** apostolilor. Dar el nu era ... comandantul lor. Se opunea la aceasta spiritul integral al Evangheliei. Când muma Apostolilor Jacov şi Joan cere de la Mântuitorul "primatul" pentru fiii ei, El le face tuturora această înţelepţire: **"Non ita erit inter vos: sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: et qui voluerit inter vos primus (prótos) esse, erit vester ser-**

continuarea în pag. 3


Întâiul Sinod Ecumenic (Niceea, 325), gravură în lemn, de **Teodosie Monah,** Neamţul 1841.

Liberalizare şi Libertate

de Virgil IERUNCA

Aşa dar trăim sub semnul unei liberalizări a Răsăritului. Această liberalizare există. Cu o condiţie: s'o situăm. Mai bine zis, să nu pomenim de libertate. Fiindcă libertatea are alt chip decât acela ce ne este servit sub eticheta — confuză, contradictorie, bătută de toate vânturile — a liberalizării. Liberalizarea e în funcţie de un trecut. Libertatea n'are nici trecut, nici prezent, nici viitor: ea e un fel de respiraţie a timpului, o modalitate de a feri timpul de o istoricizare abuzivă.

Procesul liberalizării e strâns legat de acela al unei tiranii. O democraţie de tip occidental nu se liberalizează. Ea este şi atât. Contradicţiile din sânul ei nu pun în cauză libertatea, o întreţin. Nu vrem să lăsăm impresia — nici măcar o clipă — că vedem întruchipate, într'o democraţie apuseană valori absolute, legate de statutul fundamental al condiţiei omeneşti. Aceasta e o altă poveste: povestea răsturnată a celor care caută absolutul în cetate, în istorie sau în sub-istorie. Când ne referim la democraţia de tip occidental, o facem pentru un lucru precis: anume, pentru a aminti — uneori e bine să aminteşti evidenţe — că o asemenea societate n'are de ce să fie supusă unui proces de liberalizare. Că, de fapt, numai dinapoia limitelor — sau dacă vreţi, zăbrelelor unei tiranii — se poate vorbi de aşa ceva.

Aşa stând lucrurile, trebue să înregistrăm faptul — am mai spus-o — că răsăritul satelit se liberalizează. Semenele sunt la îndemâna oricui: pe străzile Parisului vezi circulând oameni pe care nu-i puteai concepe în afara graniţelor; în ţară, căpeteniile comuniste au acum un limbaj al actelor ce contrazice pe acela al vorbelor; (până acum era invers); în presă, ne gândim la presa aşa zis culturală, se publică lucruri ce pot fi citite, cel puţin în parte; în sfârşit, se deschid oarecum ferestrele spre Apus. N'avem de ce să înmulţim exemplele fiindcă orice statistică a semnelor e fastidioasă.

Care este, sau care ar trebui să devină, atitudinea noastră faţă de acest proces de liberalizare? De bună seamă, unul de satisfacţie măsurată. Cine ar putea să rămână indiferent faţă de eroziunea lanţurilor? Cu atât mai mult, cu cât o tiranie nu se îmblânzeşte niciodată dintr'un exces de putere, ci dintr'o slăbiciune asumată ca atare. Dar mai ales, satisfacţia de a vedea că sclavilor li se îngădue, în sfârşit, să devină, cât de cât, oameni.

Vorbeam însă de măsură. Şi nu întâmplător deoarece, de data aceasta, măsura este cu adevărat o faţă a înţelepciunii. Ceea ce ni se cere nouă, trăind în libertate şi cunoscând — spre deosebire de mulţi occidentali care cred că libertatea e un lucru firesc — *durata cucerită* a libertăţii, este să nu confundăm planurile în niciun fel. E o datorie de a veghea la nerăstălmăcirea situaţiilor.

Liberalizarea este un proces la care suntem martori. Libertatea e procesul însuşi — procesul existenţial — în care suntem integral implicaţi. Nimic din procesul trăit, clipă de clipă, al libertăţii noastre, nu poate fi ştirbit, în numele unei *comedii a libertăţii* care este liberalizarea. Spunem comedii şi nu metaforizăm ad-hoc pentrucă liberalizarea e un dar — un hatâr — pe care o tiranie caracterizată şi-l oferă ca pe un lux sau ca pe o slăbiciune. Libertatea în care trăim, şi în care ne-am înlănţuit singuri, într'un fel, fiinţa, ne impune un anumit stil de a fi.

În componenţa acestui stil nu e loc nici pentru slăbiciune, nici pentru lux. Existăm ca oameni liberi, exact în măsura în care nu cădem în confuzii. Sau nu organizăm confuzia. Organi-

continuarea în pag. 4

A. BODISCO:

Pe Argeş

A adormit şi pruncul şi izvorul
Şi bucuria fragedă din muguri,
Şi arc svârlit pe cer, Săgetătorul
Şi peştii în năvoade Şi parânguri.

A'nmărmurit cu ochii la pridvoare
Năluca tencuită'n mânăstire,
Stână de var a turmei de mioare
Când o zideai, Manole, în neştire!

În turle şi'n prundişurile sure
Coasa de ger a Morţii rătăceşte
Sirepi de fum rup oişti la trăsure
Visând rădvan de Domn
uns munteneşte . . .

Cine povestea Vorbei o învie
Şi pravilă închide cu pecete?
Ursită rea de mândră Ctitorie
Te spală râul Doamnei pe 'ndelete!

Gaudeamus

Fată nebună! Fată haihuie!
Vrabie nouă pitită în luncă.
Roua te spală şi ţarina pruncă
Eşti ca sulfina de tare şi şuie.

Hui! hui! dulce nuia alintată
Unde cutreeri prin iezere sute?
Glezna de ger a galeşei ciute
Sprinten ocol dă umbrei de fată.

Gândul ţi-l prinde în mreajă un mire,
Lână de aur urzindu-se moale
Cade alene pe umere goale.
Treapta o sui în drepte nadire.



Întâmpinarea Domnului, marmoră de André Beauneveu. Muzeul Cluny (Paris).

Transcendenţă

Eu sunt aici faptură lui
Celui ce-i dincolo de mine
El care-a fost şi e şi nu-i
Doar rod al vieţii care vine.

Suntem acum unul într'altul
Împreunând cu-această clipă
Abisul sângelui şi 'naltul
Ce-l urc pe-a gândului aripă.

Uniţi în viaţă şi în moarte
Ca 'ntr'un altoi duhovnicesc
Eternitatea ne desparte
În clipa asta ce-o trăiesc —

Ci moartea-ar fi eternitate
La el de nu m'aş fi gândit
Cu gândurile mele toate
Ce-ar fi 'mpietrit în infinit

În ele înşile să fie —
C'aş tot gândi mereu că mor,
Prezentul cum e-o veşnicie
Când nu gândim la viitor.

Ci, iată, că 'n realitate,
Nimica nu va fi, ci este . . .
Cu duhul care 'n porţi ne bate
Şi moartea nu ne dă de veste . . .

Cu sufletul ce'n Dumnezeu
Sălăşlueşte — aici şi sus —
El este, — aşa după cum eu
Nu pot ca să gândesc că nu-s.

Ion ŢOLESCU

Momentul Coşbuc în Literatura Română

Coşbuc, adânc cunoscător al vieţii populare şi al poeziei marei mulţimi anonime, a conceput măreţul plan de a ne da un poem naţional care să cuprindă manifestările sufletului românesc în ce are el mai tradiţional şi mai poetic. În acest mare poem trebuiau să-şi aibă locul lor cele două capod'opere *Nunta Zamfirei* şi *Moartea lui Fulger*. Adevăratul talent al unui scriitor se vede în capacitatea lui de a transmite sensibilităţii cetitorului aceea ce a simţit el cu toată adâncimea şi cu toate nuanţele. Coşbuc a avut acest talent. În cadru de basm, cu figuri din lumea împăraţilor şi domniţelor, a ştiut să ne dea viaţa intimă a poporului cu credinţele, obiceiurile transmise din strămoşi, superstiţiile, dansurile populare şi convingerile religioase. În *Nunta Zamfirei* e numai tinereţe, numai simţiri primăvăratice şi încântare de joc cadenţat. În *Moartea lui Fulger* e sufletul omenesc pus în faţa priveliştei morţii. Işi stăpâneşte apriga durere unul, se sbuciumă în tălăzuire de ocean altul, până cade în stăpânirea nebuniei, îşi îndreaptă gândul spre mângâierea pe care i-o dă perspectiva eternităţii, înţeleptul. Filosofia din *Moartea lui Fulger*? Experienţa internă a românismului creştin:

Trăeşte-ţi, Doamnă, viaţa ta!
Şi-a morţii lege n'o căta!
Sunt crai ce schimbă'a lumii sorţi,
Dar dacă mor, ce grijă porţi?
Mai simte'n urmă cineva
Că ei sunt morţi?

Dar ştiu un lucru mai pre sus
De toate câte ţi le-am spus:
Credinţa 'n zilele de-apoi
E singura tărie'n noi;
Că multe-s tari cum credem noi
Şi mâne nu-s!

Şi-oricât de amărîţi să fim
Nu-i bine să ne deslipim
De cel ce vieţile le-a dat!
O fi vieaţa din răbdat,
Dar una ştiu: ea ni s'a dat
Ca s'o trăim!

Poezia naturii se înoeşte prin Coşbuc. Am mai avut poezie descriptivă la Alecsandri şi la Eminescu. În pastelurile lui Coşbuc este o scânteiere aparte, este un colorit nou revărsat de un suflet care nu cunoaşte convenţionalismul echilibrat şi clasic al lui Alecsandri şi nici fantasticul vrăjitor şi romantic al lui Eminescu. *Noapte de vară, În miezul verii, Iarna pe uliţă*, arată mare originalitate de fond sufletesc şi de expresie. Sgomotul de care, mugetul turmelor, hăulitul flăcăilor, din ce în ce mai apropiate de satul care, după câteva momente de forfot, intră în liniştea de noapte, străjuit de luna care se'nalţă maiestos şi de dragostea în tainică şi discretă colindă; liniştea stăpânitoare de câmpii arse de soare pe'ntinsul cărora mama îşi răcoreşte pruncul la fântâna cu cumpănă; uliţele satului pe cât de albe şi înzăpezite, pe atâta forfotind de copii gata de luptă şi de ştrengării, acestea sunt înfăţişări de viaţă reală de la noi, prinsă în poezie de un poet care nu se gândeşte ca Alecsandri *cum* să scrie, ci observă, se încântă şi lasă să învie sub magia cuvântului o lume care e, după cum vrei, şi poezie şi realitate.

Ceea ce în deosebi a atras atenţia spre Coşbuc, sunt poeziile în care este redat cu atâta naturaleţe idilicul vieţii de ţară. Nu avem a face numai cu surâsuri candide şi cu gingaşe fremătări ale începuturilor de dragoste, ci şi cu dureri care pot să se înăbuşe uneori, mistue până la distrugere altă dată. *La oglindă, Spinul, Pe lângă boi, Cântecul fusului, Fata morarului*, nu sunt fiecare viziunea nouă a unui act din drama trăită de sufletul popular?

Lirismul lui Coşbuc are şi alte feţe. Avem accentul dureros şi etapele sentimentului apăsător şi obsedant, reieşit din vieaţa proprie, în *Mama*, de asemenea caldul patriotism din poezii pretutindeni cunoscute. Avem însă şi sălbatecul avânt revoluţionar din *Noi vrem pământ*, poezie semnificativă pentru sfârşitul veacului al XIX-lea, de pe acum cuprins de furtuna socială. Patima pentru pământ, atât de vădită în concepţia de viaţă a ţăranului, apare aci în toată măreţia ei. Este de altfel aci, acelaş Coşbuc care adânc cunoscător al sufletului popular, spune într'una din poeziile lui prin glasul lui Decebal:

Ei sânt Romani! Şi ce mai sânt?
Nu ei, ci de-ar veni Cel-Sfânt,
Zamolxe, c'un întreg popor
De zei, i-am întreba: ce vor?
Şi nu le-am da nici lor pământ
Căci ei au cerul lor!

Coşbuc are şi talentul de a evoca figuri ale trecutului. Ştefăniţă Vodă şi Carol IX din două cunoscute poezii, produc o impresie obsedantă; Paşa Hasan, dintr'o baladă, vine dintr'o grandioasă viziune epică evocatoare.

E bine să amintim că poetul a scris şi unele lucrări de valoare mai mult educativă ca *Povestea unei coroane de oţel*, şi *Războiul nostru pentru neatârnare*. Dragostea pentru marele creaţii ale literaturii universale l-a apropiat de scriitori celebri pe care a voit să-i facă cunoscuţi şi'n ţara noastră. Traducerile unor opere ca *Eneida, Georgicele, Sacontala, Divina Comedie*, nu sunt un simplu exerciţiu: vin dintr'o mare idee concepută şi la'nceputul literaturii noastre moderne, de către Eliade Rădulescu.

Înoitor al fondului poeziei noastre, Coşbuc este înoitor şi al limbii şi versificaţiei. A îmbogăţit limba literară cu cuvinte din graiul transilvănean şi cu unele creaţii proprii care-şi au sonoritatea lor. A creat măsuri noi, strofe în care versurile se grupează în chip original, rime inedite şi uneori complicate. E un mare artist care, pentru unduirile sentimentului şi ideii, obţine tot ce vrea de la ritm şi rimă. Prin îndreptarea către pătura ţărănească în viaţa şi'n creaţiile ei artistice, pregăteşte şi el curentul de la începutul noului veac. Momentul Coşbuc este în literatura noastră atingerea unei impozante culmi.

(D. MURĂRAŞU, Istoria Literaturii Române)

Puţin Enrique Gomez-Correa

(În Chile surrealismul s'a menţinut de-alun[...] anilor în starea cea mai pură, şi a însemn[...] afirmarea poeziei celei mai înalte în faţa cu[...] rentele totalitare şi demagogice. Enrique Gó[...] mez-Correa, poetul din care prezentăm u[...] ciclu de poeme, a fost unul din acéia car[...] din 1937 până azi, s'a aşezat pe-o linie de [...] ţinută care poate fi rezumată în aceste cuvin[...] te: "Păstraţi-vă puri, liberi de orice compro[...] mis, liberi de orice contaminaţie. Căutaţi ne[...] cunoscutul, pătrundeţi în mister. Fugiţi de [...] concursuri, de premiile literare, de lepră şi de [...] Neruda". Poemele sale apar pentru prima dată în româneşte, şi au fost culese din cărţile "ABC-ul Mandragorei" şi "Cataclism în ochi").

S. B.

*

PAGINA DE NISIP

A mişca o lebădă cu o spadă de ghiaţă
A călca peste o floare
Pentru a schimba clima cerurilor
Ea a trecut cu un buchet de gloanţe
Unul pentru orizontul în agonie
Eu am trecut cu un buchet de urzici
Una pentru ochii ei

Spune
Cine-a învins undele oglinzii
Fluxul care strică buzele
Aceea care-a pierdut cuvântul
Păianjenul acesta care-a pierdut
Paradisul pierdut.

*

LUPUL VORBEŞTE CÂINILOR SĂI

Priviţi-mă sunt de necrezut ca noaptea
Poate pentrucă în creerul meu
Au pogorât hiene în stare larvară
Ele s'au menţinut
În aceste triste poveşti ale copilăriei
Cu acea furie a omului care-a făcut
Din orogoliu aerul cel mai uşor de respirat.

Suntem pierduţi cu prietenii
În acelaşi putregai
Râdem
Ne-am părăsit iubitele
Într'un chef de câini decapitaţi
Nori ai iubirii nori ai nopţii
Redaţi-mă celor mai fierbinţi torţe solare ale
viselor mele
Ca să nu aud sgomotul
Blestemului care urcă spre buze
Fiind ceva mai negru decât calomnia.

*

APA PIERDUTĂ

Timp între frunze
O voce tulbură liniştea
Nici singurătate nici pasăre.

(Traducere din limba spaniolă de
ŞTEFAN BACIU)



GEORGE COŞBUC:

Noapte de vară

Zările de farmec pline,
Strălucesc în luminiş;
Sboară mierlele 'n tufiş
Şi din codri noaptea vine
Pe furiş.

Care cu poveri de muncă
Vin încet şi scârţîind;
Turmele s'aud mugind,
Şi flăcăii vin pe luncă,
Hăulind.

Cu cofiţa, pe 'ndelete,
Vin neveste dela râu;
Şi cu poala prinsă 'n brâu
Vin cântând în stoluri fete
Dela grâu.

Dela gârlă 'n pâlcuri dese
Sgomotoşi copiii vin
Satul e de vuet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s'alină
Toate sgomotele 'n sat,
Muncitorii s'au culcat.
Liniştea-i acum deplină
Şi-a 'noptat.

Focul e 'nvelit pe vatră
Iar opaiţele-au murit,
Şi prin satul adormit
Doar' vr'un câne'n somn mai latră
Răguşit.

*

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr şi pribeag;
Tainic se 'ntâlneşte'n prag.
Dor cu dor să se cuprindă.
Drag cu drag.

Iat'o! Plină, despre munte,
Iese luna din brădet
Şi se 'nalţă 'ncet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmic valurile cad,
Cum se sbate 'n dulce ropot
Apa 'n vad.

Dintr'un timp şi vântul tace;
Satul doarme ca 'n mormânt —
Totu-i plin de Duhul sfânt:
Linişte 'n văzduh şi pace
Pe pământ.

Ce-i lipseşte Ortodoxiei . . .

vus" (Mat, XX, 26—27). Pe umerii celor "doisprezece", sfătuiţi de Duhul Sfânt, a aşezat Cristos sarcina continuării operei Sale.

Fie-mi îngăduit să închei acest capitol despre primatul sfântului Petru cu cuvintele unui savant benedictin contemporan: "C'est aux Douze que le Christ a confié la continuation de son oeuvre, et c'est à eux qu,il a promis et envoyé son Esprit. Autour de chacun d'eux et de leurs successeurs, sont venus se grouper des fidèles. Avec eux, ils ont constitué et constituent encore ces communautés chrétiennes, qui doivent être dans toute l'humanité un ferment de sanctification et de salut" (**Olivier Rousseau**, Le concile et les concils).

Ad B. Problema **primatului papal** a mobilizat, secole de-a-rândul, cele mai ascuţite spirite ale teologiei creştine, apusene şi răsăritene. Ea preocupă şi astăzi spiritele. Inteligenţă, ştiinţă teologică, talent, râvnă sfântă, dar şi necinste crasă au oferit lumii creştine spectacole care n'au fost întotdeauna ziditoare de suflet. De la paronomasie exegetică, peste balansare ermineutică şi până la o anumită "chirurgie estetică" a textelor, totul a fost chemat într'ajutor. Se 'nţelege uşor de ce nu mă gândesc să mă opresc, în această revistă, asupra problemei primatului în sine. Aci voiu cuteza doar să justific de ce Ortodoxia n'a recunoscut un anumit primat papal şi — în consecinţă — de ce acuzaţia de **creştinism neautentic** e nedreaptă. În încercarea mea mă voiu limita la prezentare de situaţii şi de fapte, — textele indicate având doar rostul de a adeveri faptele, astfel ca cetitorul (oarecum avizat) să tragă singur concluzia. Nu mă voiu deda la subţirătăţi exegetice. Voiu aminti însă ca **exîgisis** e cuvânt grecesc, iară i **erminevtikí téhni** e îndeletnicire prin excelenţa grecească. Spre a putea prezenta lucrurile sistematic voiu împărţi acest capitol — primatul papal — în trei secţiuni, după trei epoci distincte în viaţa bisericii creştine, până la ivirea protestantismului:

I. Starea de lucruri din biserica lui Cristos până la primul conciliu ecumenic (325).

II. Starea de lucruri în vremea celor şapte concilii ecumenice (325—787), recunoscute şi de lumea latină şi de lumea greacă.

III. Vremea îndrăcirii.

*

I. În **vremea Părinţilor Apostolici şi a urmaşilor lor**, comunitatea creştină (ekklisía) era acolo unde era episcopul: "**Fiindcă toţi câţi sunt de la Dumnezeu şi de la Cristos sunt cu episcopul**" (**S. Ignaţiu al Antiohiei**, începutul secolului II). Pentru sfântul Ignaţiu **episcopul ţine locul lui Cristos.**

Pentru sfântul **Irineu al Lyonului** (secol. III) episcopul este, în mijlocul comunităţii lui, "**martor al tradiţiei apostolice**".

Pentru Hippolit al Ostiei (secol. III) episcopul este **succesor al Apostolilor**, este un **alter apostolus.**

Pentru sfântul **Cyprian al Cartaginei** (secol. III) episcopul este "**moştenitor al autorităţii apostolice**".

Pentru sfântul Ignaţiu episcopul locului este **centru de unitate**, şi **lege supremă.** Biserica locală, "cette cellule iniţiale **este fondée sur l'évêque**, successeur des apôtres et qui tenant sa charge de Dieu, incarne visiblement l'autorité (L'Eglise dans l'évêque). (Hilaire Marot, O.S.B.).

În vremile ecestea episcopii bisericilor erau între ei **colegi.** Când nevoia o cerea, episcopii unei provincii se adunau sub preşedinţia unuia din ei şi hotărau, în conciliu, ce era de folos. Hotărîrile acestea ei le comunicau şi episcopilor altor provincii, ca să fie cu toţii pe aceeaşi cale. În vremile acestea Papa nu numea — nici nu se gândea să numească — episcopi în Antiohia, în Egipt, în Cesareea Capadociei. Nici măcar în Africa de Nord. Sfântul Cyprian al Cartaginei şi episcopii lui îl numeau pe papa "**collega noster, sacerdos pacificus et justus**" (Epist. LXVII, 6). Iară când episcopul Romei călca cu sângul, Cyprian reunea în conciliu episcopii provinciilor Africei (87 episcopi) şi în unanimitate, condamna doctrina baptismală a Romei şi a aliaţilor ei (Cartagina, Septemvrie 256).

II. **Vremea Conciliilor Ecumenice.** Dacă până la anul 325 bisericile provinciilor se conduceau după normele episcopului, sau ale conciliilor provinciale — evident fără neglijarea legăturilor cu alte provincii — cu anul mântuirii 325 neajunsul acesta, al dificultăţii unităţii de vederi, avea să fie înlăturat: cu sprijinul împăraţilor toată lumea (**universus orbis — pásan ţin oikouménin**) care mărturisea pe Cristos avea să participe, **prin episcopii** ei, la concilii "**ecumenice**". Hotărîrile luate în aceste concilii aveau să fie legi **pentru întreaga Creştinătate.** Care sunt, acum, hotărîrile conciliilor, ecumenice în chestiunea primatului, sau a primatelor?

1. Conciliul I Ecumenic (Niceea 325) "**antiqui mores serventur**", hotărăşte ca episcopul Alexandriei să aibă stăpânire asupra tuturor episcopilor Egiptului, Libyei şi Pentapolei. La fel şi în Antiohia şi în toate provinciile, "sua privilegia ac suae dignitas et auctoritas ecclesiis serventur" (canon 6). Legaţii papali semnează deciziile.

2. Conciliul II Ecumenic (Constantinopol, 381) acordă episcopului de Constantinopol primatul în cinste (**tà presveía tìs timis-honores primatum) după episcopul Romei,** cu motivarea că oraşul Constantinopol este noua Romă: "**eo quod sit ipsa nova Roma (can. 3).** (În interpretarea lui Dionysius Exiguus: "**Propterea quod urbs ipsa sit junior Roma**"). Teologii romano-catolici explică lipsa vreunui protest din partea Romei la **motivarea** acestui canon prin faptul că textul canonului "nu s'a comunicat Romei oficial". Abia în ultima şedinţă a conciliului IV ecumenic (Calcedon, 451) Legatul papal Paschasinus a dat cetire textului canonului 3 al conciliului II ecumenic, cu adaosul introdus de Roma: "**Ecclesia Romana semper habuit primatum**". Adaosul n'a fost însuşit de conciliu. (Neacceptarea lui face superfluă interpretarea felurită data terminului grec **apodedókasi** din expresia "**apodedokasi tà presveía**").

3. Conciliul IV Ecumenic, sprijinindu-se pe decizia Părinţilor conciliului II (canonul 3), confirmă Tronului episcopal al Constantinopolului, Noua Romă, dreptul la onoare, în trebile bisericeşti, după Tronul episcopal al Vechei Rome (**canonul 28**). Canonul însă nu se mărgineşte aci. El acordă episcopului Constantinopolului şi **dreptul de a hirotoni pe mitropoliţii bisericilor din Pont, Asia, Tracia şi pe cei din ţinuturile barbarilor.** (Pe episcopi îi hirotonesc mitropoliţii. Pe mitropoliţi însă, patriarhul Constantinopolului). Legaţii papali protestează împotriva acestui privilegiu. Conciliul respinge protestul şi votează, fără modificare, canonul. Papa Leon cel Mare, prin scrisorile sale din anul 453, refuză recunoaşterea canonului. (Epist. 104, ad Marcianum; epist. 105, ad Pulcheriam; epis. 106, ad Anatolium, **Migne**, PL, 54, col. 995, 999 şi 1005). În canonul 6 al conciliului din Niceea Papa, spre deosebire de Părinţii de la Calcedon, vede acordarea locului II la cinste episcopului Alexandriei, din cauza analogiei pe care o conţine canonul: "Quandoquidem **(epeidì)** et episcopo Romano hoc est consuetum". Pentru el în calea înălţării tronului episcopal al Constantinopolului, stau canoanele conciliului din Niceea, — canoane care, având autoritate absolută, nu mai pot fi niciodată schimbate: "Privilegia enim Ecclesiarum, sanctorum Patrum canonibus instituta, et venerabilis Nicaene synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate convelli, nulla novitate mutari" (**Ad Marcianum**). În scrisorile sale, Papa se ridică împotriva tendinţei de ciuntire a drepturilor bisericilor particulare şi împotriva "orgoliului celor care vor să se mărească micşorând pe alţii". Protestul Papei nu aminteşte nimic de drepturile de ordin divin ale episcopului Romei la conducerea şi administrarea întregii biserici a lui Cristos. El pledează numai pentru drepturile episcopului Alexandriei, împotriva Constantinopolului. (Faptul acesta — lipsa menţionării primatului de ordin divin — îl scandalizează pe teologul Martin Jugie S, J.). Teologi romano-catolici nu se sfiesc să afirme că ideea despre tronul lui Petru ca temeiu al primatului papal a crescut abia pe terenul hotărârilor conciliului de la Niceea:

"Denn, von Petrus aus gesehen, wäre die Reihenfolge: **Antiochien, Rom, Alexandrien** zu erwarten, jedenfalls Alexandrien zuletzt, während noch andere petrinische Gemeinden in Pontos, Galatien und Asien verschwunden waren" (**A. Michel**, Der Kampf um das **politische** oder **petrinische** Pinzip der Kirchenführung, in **Das Konzil von Chalkedon**, II, Würzburg 1953, S. 506).

Antiohia a fost, într'adevăr, primul sediu al primului Apostol: **prima primi apostoli sedes — ubi et nomen accepit religio christiana** (Inocentius I, Epist. 24, **Migne.** PL., 20, 548 A). Pentru Părinţii conciliilor, ca şi pentru împăraţi — pentru Marcianus ca şi pentru Justinianus — primatul onoarei are drept bază **capitala imperiului:** Intâi Roma, apoi Roma II. Ideea primatului ca moştenire a scaunului primului între Apostoli apare, timid, începând cu secolul V, cuplată cu primatul capitalei imperiului. Apoi se desprinde de acesta, temeiul primatului fiind **sediul apostolilor Petru şi Pavel** şi — însfârşit — **sediul lui Petru.** Acestea sunt etapele.

*

SEDII APOSTOLICE. În anul 866, la întrebările prinţului Boris al Bulgarilor, Papa Nicolae I răspunde că Patriarhi sunt numai aceia care au **sedii apostolice** şi anune: **Roma, Alexandria, Antiohia.** Biserica Alexandrei, spune Papa, a fundat-o S. Marcu evanghelistul, ucenicul lui Petru, trimis acolo de însuşi Petru. Biserica Antiohiei a fost condusă, vreme de câţiva ani, de apostolul Petru, înainte de venirea lui la Roma. Episcopii Constantinopolului şi ai Jerusalimului, deşi îşi zic patriarhi, nu se bucură de aceeaşi vază ca cei de mai sus, căci biserica Constantinopolului nici n'a fost întemeiată de Apostoli, nici strălucitul conciliu din Niceea nu aminteşte de ea. (**Nicolaus I, Resp. ad Bulgaros**).

Împăratul Justinian I, ţinând seama de canonul 3 al conciliului II ecumenic, hotăra: "Item sancimus, secundem eorum definitionum (Constantinopol n. n.), **sanctissimum veteris Romae papam primum esse omnium scerdotum, beatissimum vero archiepiscopum Constantinopolis, novae Romae, post sanctissimam apostolicam sedem veteris Romae, secundum locum habere, reliquis vero omnibus praeferri**" (Novela CXXXI).

La conciliul din Constantinopol (869/870), convocat de împăratul Vasile Macedoneanul (socotit de Roma conciliul VIII ecumenic) — primul conciliu la care Papa a participat în persoană — Papa Adrian II a recunoscut ordinea răsăriteană: **Roma, Constantinopol, Alexandria, Antiohia, Jerusalim** (canonul 3 al conciliului).

Era această **pentarhíe** periculoasă pentru Roma? Teologul **Emil Herman**, S. J. crede că da: "Obschon die Lehre von der Pentarhie in ihrer katholischen Fassung mit der Lehre vom Primat des Bischofs von Rom vereinbar ist, liegt doch in ihrem Wesen die Betonung der Gleichheit der fünf Patriarchen" (Chalkedon und die Ausgestaltung des konstantinopolitanischen Primats, in **Das Konzil von Chalkedon,** II, 480).

Nici în vremea conciliilor ecumenice Papa nu numea episcopi în Antiohia, în Alexandria, în Cesareea Capadociei. Nici în Africa de Nord, nici în Spania. Patriarhii Constantinopolului aveau chiar jurisdicţie peste Italia de Sud. Nu se ştia pe atunci că "concilii decreta vim definitivam obligandi non habent, nisi a Romano Pontifice fuerint confirmata et eis iussu promulgata". (Can. 227, CJC, lib. II, cap. II: **De Concilio Oecumenico).** În vremile acelea conciliile ecumenice loveau cu anatema pe patriarhi, ca şi pe papi (patriarhul Nestorios şi papa Honorius). Conciliile ecumenice aveau autoritate absolută. Papi de prestigiul sfântului Grigore cel Mare (Dialogul) mărturiseau despre ele: "**sicut sancti Evangelii quattuor libros, sicut quattuor concilia** (ţinute până în acea vreme n. n.) **suscipere et venerari me fateor**" (Epist. 25, ad Ioannem episcopum Constantinopolitanum, **Migne,** PL, 77, col. 478). Pot fi, acum, socotite pseudocreştine, patriarhiile, mitropoliile şi episcopiile Răsăritului creştin **pentru cuvântul că n'au stat subt jurisdicţia Romei,** — jurisdicţie care n'a existat?

III. VREMEA "IUBIRII DE STĂPÂNIIE" TOTALĂ. Rivalitatea dintre scaunul Romei vechi şi al Romei cea nouă — rivalitate stigmatizată de Mântuitorul; rivalitate care n'a existat între Apostoli, nici între Părinţii Apostolici — ia forme concrete. Începutul îl face Roma II. Patriarhul Joan Postnicul (Postitorul) ia, oficial, titlul de **Oikoumenikós patriárhis, patriarh a toată lumea creştină.** Deci şi al spaţiului latin. Papa protestează. Depunerile din treaptă şi excomunicările plutesc în aer . . .

Papa Nicolae I, folosind dificultăţile patriarhului "a toată lumea", Fotios, îi cere să renunţe la jurisdicţia pe care acesta o avea asupra Italiei de Sud şi asupra Dalmaţiei. Fotios refuză. Papa, cu sinodul său (Roma 867), îl condamnă pentru cuvântul că a luat tronul patriarhal prin intrigă şi silă. La rându-i, Fotios acuză pe Papa de falsificarea simbolului credinţei (**Filioque**) şi cu sinodul său (Constantinopol, 867) îl excomunică. Schisma între Roma şi Byzanţ lua trup. Ea "war nicht durch den Zusammenstoss zwischen einem von starkem Primatialbewußtsein erfüllten Papste und einem gelehrten, aber ehrgeizigen Patriarchen verursacht. Seine wahren Ursachen lagen viel tiefer" (**Hubert Jedin,** Kleine Konziliengeschichte). (Nu e locul să stăruim asupra acestor **cauze.** Rămânem la fapte). Urmează apoi isprava Legaţilor papali din 16 Julie 1054: bulla excomunicării depusă în altarul catedralei S. Sofia din Constantinopole şi răspunsul prompt al Patriarhului Kerullarios şi al sinodului său: anatema. **Ruptura era sigilată.**

Încercarea de cârpire de la Ferrara-Florenţa (1438—1439), fruct al constrângerilor de natură pur politică, n'avea să ducă la nimic. Cu dreptate observă Jean Decarreaux:

"Voulue et presque imposée comme une nécessité plus politique que religieuse, elle n'était pas, de ce fait, pure à la source." (L'Union des Eglises au Concile de Ferrare-Florence (1438—1439), în "**Irénikon**", 1er et 2me trimestres 1966).

Patrusprezece ani mai târziu (1453) Mohamed II intra, călare, în Sfânta Sofie, mândra biserică a lui Justinian —

*

Asupra dificultăţilor şi durerilor care au fost partea Bisericii Romei, de la 1054 până la conciliul I Vatican (1870), nu-mi voiu îngădui să mă pronunţ. N'am pentru aceasta calitatea: nu sânt membru al bisericii romano-catolice. Ordinea pe care Roma, prin lupte grele, a isbutit s'o pună în biserica romană poate stârni admiraţie, ori spaimă. După unghiul de privire. Şi după certitudinea adevărului în care stai. Ordinea aceasta e valabilă în biserica romană. Ea poate fi **acceptată.** Total, sau parţial. Nu ca poruncă divină, de acceptarea căreea e condiţionată mântuirea sufletului. Ci ca fericit rezultat al unei experienţe seculare. Neacceptarea ei însă nu poate, în niciun caz, constitui cap de acuzare de . . . pseudo-creştinism.

Asta ar însemna să pretinzi că sfânta Liturghie — a lui Ioan Gură-de-Aur, a lui Vasile-cel Mare, a lui Grigore Dialogul — şi toată credinţa şi mărturisirea că în sfântul Potir de pe sfânta Masă este **real-prezent** viul nostru Dumnezeu Iisus Cristos, cu toată dumnezeirea şi cu toată neprihănita lui omenire; că cele Şapte sfinte Taine şi toate ierurgiile; cultul Sfinţilor, cultul Pururea-Fecioarei; Succesiunea apostolică, credinţa în Părinţii celor Şapte concilii ecumenice, — toate, la un loc, nimic nu folosesc dacă nu recunoşti dreptul sfântului Părinte de a **păstori,** a **guverna** şi **administra** întreaga Biserică a lui Cristos . . . Calea aceasta, a acuzării ortodoxiei româneşti, în scopul apropierii ei de Roma, nu e bună. Nu e bună mai ales astăzi când străduinţa Bisericii romano-catolice — în vorbă şi faptă — este **irenismul.** Amabilitatea arătată tăgăduitorilor succesiunii apostolice, tăgăduitorilor celor Şapte Taine şi ai tradiţiei ecumenice este impresionantă. Iară grija de a menaja anumite susceptibilităţi ale celor care, de două mii de ani, stigmatizează pe Cristos drept înşelător e de-a-dreptul surprinzătoare.

G. RACOVEANU



BIBLIOGRAFIE:

ŞT. BACIU, **Erneste Cardenal oder der Weg von Gethsemani noch Solentiname.** Sonderdruck aus "Reformatio" Nr. 5 (1966), S. 314—322.



Cinci ani de la moartea Profesorului N. I. Herescu

"Nu este drept şi nici cuviincios lucru ca, prin Istorii, să fie cinstite vieţile celor necuraţi, iară vieţile drepţilor tăcerii să fie date"

(S. Grigore Teologul)

La 19 August 1961 se săvârşea, în Zürich, Profesorul N. I. Herescu, în vârstă de 57 ani. "Mădular din acelaşi trunchi spiritual, hrănit de seva puternică a românismului", N. I. Herescu, neînţelegând a da tăcerii vieţile drepţilor, scria cu prilejul împlinirii unui sfert de secol de la moartea lui *Vasile Pârvan* aceste cuvinte:

"Se împlineşte anul acesta un pătrar de veac de când a plecat dintre noi Vasile Pârvan. Parcă a fost ieri, — şi timpul goneşte, goneşte fără încetare.

Dar în ciuda timpului, uitarea nu trebue să se aştearnă peste figura marelui cărturar. Desigur, seriile de tineri care, de douăzeci şi cinci de ani încoace, s'au perindat prin universităţi nu l-au mai putut cunoaşte aşa cum îl cunoscusem noi. Însă acestui tineret trebue — cu deosebire în vremile de azi — să se continue a i se înfăţişa chipul spiritual al învăţatului.

Nenumărate sunt motivele pentru care se cade ca opera lui Vasile Pârvan să rămână vie în viaţa culturală a poporului român. Dintre acestea, ţiu să reamintesc aici trei, fiindcă acestea trei mi se par cele mai grăitoare în anii de durere pe care îi trăim acum.

Întâi nu trebue uitat că Pârvan e un *fiu al Basarabiei*. Deşi născut în Moldova, el se trăgea din părinţi şi moşi basarabeni, care veniseră în ţara pe atunci liberă, după ce provincia lor fusese cotropită de străin. Pârvan face parte din acea strălucită familie de frunţi înalte pe care Basarabia a dăruit-o neamului nostru. Istoricul, linguistul, scriitorul Bogdan Petriceicu Hasdeu, omul de vastă şi enciclopedică erudiţie; Vasile Conta, filosoful de valoare universală; Vasile Pârvan, arheologul, umanistul, gânditorul, sunt mădulare din acelaşi trunchi spiritual, hrănit de seva puternică a românismului dintre Prut şi Nistru. Faptul că era basarabean îl lipeşte azi, pe Vasile Pârvan, încă şi mai strâns de inima noastră.

Apoi, Pârvan este neostenitul săpător, care a scormonit în lung şi 'n lat pământul patriei, spre a scoate din el amintirile cele mai scumpe, cele mai nobile ale românismului: *amintirile romane*. Săpăturile lui Pârvan au adus la lumina soarelui numeroasele mărturii — marmore, statui, inscripţii — care vorbesc lumii, în eternitate, de spiţa latină a Românilor. Săpăturile lui au fost în deosebi bogate şi rodnice în Dobrogea; basarabean de origine, putem spune că Pârvan e dobrogean prin adopţie, fiindcă acolo şi-a petrecut el cel mai bun timp al activităţii sale arheologice.

În al trealea rând, ne amintim cu emoţie că Pârvan este învăţătorul care, îndată după unirea cea mare a Românilor din 1919, — deşi profesor la cea dintâi universitate a ţărti — a voit neapărat să meargă la Cluj, pentru a face cursuri la cea mai tânără şi pe atunci cea mai modestă universitate românească. *Pârvan ştia că la Cluj bătea inima Ardealului*, şi el dorea să asculte, să simtă, să înţeleagă acele bătăi de inimă.

Cursurile, ca şi scrierile lui Pârvan din epoca de după unire au fost în special legate de preocupările sale de cugetător. Recitindu-le astăzi cu evlavie, culeg din ele o frază, — una singură, dar cât de cuprinzătoare! Acolo, la Cluj, în acea parte a pământului românesc care a dat, în decursul sbuciumatei noastre istorii, cei mai mulţi eroi şi cei mai mulţi martiri, a scris Pârvan fraza aceasta:

"Nu eroul, ci martirul reprezintă eflorescenţa cea mai pură a idealităţii omeneşti: cel care luptă, e mare, cel care suferă, e sfânt; şi sfinţenia e singura cale spre cer."

Au trecut douăzeci şi cinci de ani dela moartea celui care a scris fraza aceasta. Poporul român n'a uitat calea spre cer. *Cei care luptă, să se închine la cei care suferă"*.

(ETERNELE ÎNVĂŢĂMINTE, în ÎNDREPTAR, Aprilie 1952).

Al doilea congres al "Acţiunii Creştine-Sociale Române" din Republica Federală Germania

În zilele de 17 şi 18 Septemvrie a. c. s'a ţinut la Köln, Haus der Begegnung, al doilea congres al ACSR din Republica Federală Germania. Înainte de începerea lucrărilor Prea Sfinţitul Dr. **Teofil Ionescu**, episcopul Românilor din Diaspora — invitat de onoare al Congresului — a făcut rugăciune pentru biruinţa creştinilor asupra adversarilor Crucii. Asistenţa a intonat cântarea "Sfinte Dumnezeule". După binecuvântarea arhierească s'a purces la examinarea punctelor cuprinse în ordinea de zi. Preşedintele Acţiunii, domnul General Ion Gheorghe a făcut o amplă expunere a activităţii pe anul încheiat, arătând, bărbăteşte, lipsurile cât şi sporurile, precum şi cauzele lor. Au luat apoi cuvântul domnii: G. Acrivu (vice-preşedinte), G. Racoveanu (Secretar general), G. Stoia (casier) şi alţii.

Discuţii ample au avut loc asupra punctului 8 din ordinea de zi: **"Problema Comunităţii Creştine Ortodoxe Române din Republica Federală Germania, în cadrul de organizare a Bisericii Ortodoxe Române din Diaspora"**. Referatul asupra acestui punct a fost prezentat de dl. George Racoveanu. Au participat la discuţii asupra acestei probleme domnii: General Ion Gheorghe, G. Acrivu, G. Stoia, Alex. Păunescu, Dr. Suciu, G. Balotescu-Bordea, Traian Boeru, Mircea Orendovici şi preşedintele Uniunii Asociaţiilor şi Instituţiilor româneşti din Republica Federală Germania, domnul Virgil Mihăilescu.

Ultimul cuvânt, de adevărat părinte sufletesc, l-a avut Prea Sfinţitul Episcop Teofil. Discuţiile epuizându-se, domnul General Ion Gheorghe propune Congresului spre voatre următoarea

MOŢIUNE

În urma amplelor desbateri asupra punctului 8 din ordinea de zi, Congresul recunoaşte în persoana Prea Sfinţitului Dr. Teofil Ionescu pe episcopul Românilor ortodocşi din întreaga Germanie liberă. Moţiunea e primită în unanimitate şi cu aplause. Dintre invitaţii din alte ţări au participat dnii: Colonel Ion Tomoroveanu (Paris) şi av. Virgil Popa (Haga).

Trecându-se- la alegerea noului Comitet, Congresul se pronunţă pentru vechea echipă de lucru, procedând numai la două completări: Dr. med. **Ion Popa**, vicepreşedinte (în locul d-lui Ilie Gârneaţă, demisionat) şi Dna **Maria Natzi**, casieră (în locul d-lu G. Stoia, demisionat).

DIN CUVÂNTUL PREA SFINŢITULUI EPISCOP TEOFIL ŢINUT ÎN CONGRESUL A.S.C.R., KÖLN, 18 SEPTEMVRIE 1966.

Fraţi Români!

"M'am bucurat din inimă, primind invitaţia la congresul D. Voastre, prin care-mi cereaţi să implorăm, cu rugăciune arhierească, ajutorul lui Dumnezeu pentru lucrul şi iniţiativele ce se vor lua de către organizaţia D. Voastre "Acţiunea creştină socială română".

"M'am bucurat, deasemenea, văzând înscris la ordinea de zi a Congresului D-Voastre, preocuparea de cele bisericeşti şi anume, problema bisericească a Românilor din Germania, problemă pusă şi de noi, printr'o scrisoare deschisă, adresată Românilor din Germania şi mai cu seamă fruntaşilor diferitelor Asociaţii româneşti de aci . . . .

"M'am bucurat, când am văzut, că în denumirea organizaţiei D. Voastre, stă cuvântul **"creştin"** ca punct ce arată sensul drumului D-Voastre, iar chemarea pentru rugăciune, vă va arăta lumii, ca nişte vrednici urmaşi ai celor care au pus sângele, viaţa şi oasele lor temelie Bisericii şi Ţării româneşti Şi accentuez strânsa legătură dintre viaţa noastră de Români şi de Creştini, fiindcă însuşi Statul Român a ieşit din conştiinţa religioasă a poporului român. Pământul ţării, cu hotarele sale încă neîntregite, era o identitate cu fiinţa poporului român. Elementul de valoare însă, pe care-l trăia, pe care-l apăra şi pentru care murea Românul, era credinţa lui creştină.

Deaceea se ridica altar după încetarea luptei, indiferent de soarta bătăliei; deaceea Domnitorul cu ostaşii şi boerii lui posteau şi se rugau lui Dumnezeu înainte de înfruntarea cu invadatorii de pretutindeni. . .. .

"Să ne ostenim şi să sperăm, că nici asaltul disperat pe care-l dă, în zilele noastre, invadatorul sovietic, nu va izbândi în planul său diabolic, în planul de-a nimici poporul român prin otrăvire sufletească, structurând omul satanic, omul fără Dumnezeu. Să vă ajute Dumnezeu, să fiţi tari, să săvârşiti fapte de laudă şi să deveniţi exemplu istoric de conştiinţă naţională şi creştină !

Dumnezeu sa fie cu noi, cu toţi. Amin!

LIBERALIZARE ŞI LIBERTATE

zatorii de confuzii se dovedesc în ultima vreme şi mai numeroşi şi mai primejdioşi decât naivii care n'au acces la actul bărbătesc al disocierii critice.

Liberalizarea unei tiranii nu trebue să implice golirea de libertate a unei conştiinţe care veghează. Sofiştii stau gata — la răspântii de mitologie — să turbure apele.

La această cumpănă a lor, cumpătul nostru de oameni liberi.

DESPRINDERE DE BISERICA MUMĂ?...

În numărul trecut al acestei reviste am publicat unele "precizări" ale episcopiei ortodoxe române din America. Precisările acestea conţineau şi următorul alineat:

"Episcopia din America şi-a avut Statutele ei, votate în congresul din 1932, cari apoi au fost revizuite în congresele din 1936, 1947, 1948, 1952 şi 1953.

Pe baza Statutelor în vigoare Episcopia din America a avut şi continuă să aibă autonomie administrativă care i-a permis să funcţioneze **fără amestec din afară"**.

Afirmaţia aceasta ne-a determinat să facem conducerii episcopiei întrebarea dacă după liberarea României, şi după intrarea în ordine firească **se va supune Sinodului bisericii ortodoxe române şi episcopul Românilor ortodocşi din America?** Adecă Sinodului care a înfiinţat episcopia şi care a numit acolo episcop. Se va supune, ori se va declara **episcop autocefal?** Căci desprinderea noastră, a Românilor ortodocşi din Exil e **temporară.**

Răspunsul la întrebarea noastră îl aflăm în Declaraţia Congresului episcopiei ţinut în luna Julie 1966, publicat în "Solia" din 17 Julie 1966: "Ascultând rapoartele comisiei speciale de studiu a relaţiilor dintre Episcopia noastră — spune **Declaraţia** — şi luând în seamă întâmpinările recente, Congresul Episcopiei Ortodoxe Române din America, **hotărăşte**:

"A. Ca Episcopia Ortodoxă Română din America să-şi continue lucrarea duhovnicească şi administrativă pe baza Statutelor votate de Congresele ei bisericeşti;

B. Ca Episcopia să-şi menţină relaţiile **canonice** cu Metropolia Ortodoxă Autonomă Rusească dela New York, şi să-şi dea contribuţia pentru crearea unei unităţi de lucru între toate Bisericile Ortodoxe Americane;"

D. Ca să înalţe rugăciuni pentru conducerea Bisericii Ortodoxe din România **ca să poată înţelege că Românii Ortodocşi din America, ca cetăţeni leali ai ţărilor pe teriorul cărora trăesc, nu pot servi alte lealităţi şi nici nu pot accepta ordine din alte ţări.**

Prinurmare nu e vorba de vreo situaţie **provizorie**; ci e vorba de principii: Episcopia **nu poate accepta ordine din alte ţări . . .** Mă rog: despre de fel de ordine "din alte ţări" e vorba? Episcopul Policarp Moruşca a acceptat îndrumările canonice venite de la Bucureşti. Iară P. S. Valerian, după prima sa hirotonisire, se socotea **vicarul** episcopului Policarp.

Tentativa de desprindere **definitivă** de Biserica mumă e păcat greu împotriva comunităţii ortodoxe româneşti. Păcatul acesta e vechiu în viaţa bisericii ortodoxe. Şi — precum se vede — face pui.

R.

DE LA SOCIETATEA ACADEMICĂ ROMÂNĂ

Congresul anual la SALAMANCA (Spania) între 1—7 Octomvrie 1966. În comitetul de onoare: Dr. Mauro **Rubio Repulles**, episcop de Salamanca; Dr. Enrique **Otero Aenlle**, guvernatorul civil al Salamacăi; Dr. Alfonso **Balcells Gorina**, rectorul universităţii din Salamanca; Dr. Thomas **G. Barberena**, rectorul universităţii catolice din Salamanca.

Comunicări prezentate de următorii cărturari români:

Octavian **Bârlea**, Vasile **Zăpârţan**, Florian **Müller**, Antoinette **Bodisco**, Zoe-Elena **Giotta-Frunză**, Ion **Gheorghe**, Mircea **Eliade**, Al. **Ciorănescu**, Dinu **Adameşteanu**, George **Uscatescu**, Vintilă **Horia**, Alexandru **Randa**, Nicoară **Beldiceanu**, Mircea **Popescu**, Theodor **Onciulescu**, Dumitru **Marin**, Ion **Popinceanu**, Radu A. **Florescu**, Radu **Enescu**, Gheorge **Caragaţă**, Petru **Iroaie**, Ion **Raţiu**, Ion V. **Emilian**, Mihai **Korne**, Cornel **Crişan**, Teodor **Cazaban**, N. A. **Gheorghiu**, Emanuel R. **Bogdan**, Mihai **Cismărescu**, Eugen **Drăguţescu**, Paul **Barbăneagră**, Nicu **Caranica**, Constantin **Drăgan**, Emmanuel **Turczynski** ş. a.

Cărturarii străini anunţati cu comunicări:

Adolfo **Munoz Alonso** (Madrid), **Georg Stadtmüller** (München), Wilhelm **Giese** (Hamburg), Giuliano **Bonfante** (Torino), Ricardo **Becerro de Bengoa** (Câceres), Alberto **Marinelli** (Roma), Vittorio **Vettori** (Pisa), Friedrich **Schürr** (Konstanz), Enrico **de Nicolo** (Torino), Marcello **Camilucci** (Roma), Mario **Sertoli** (Roma), Mariano **Baffi** (Roma), Luis **Cortes Vazaques** (Salamanca), Leo **Magnino** (Roma), Gino **Benvenuti** (Pisa), Arturo **Siciliano** (Roma), Ernesto **Koliqi** (Roma), Marcello **Favelli** (Roma), Philippe **Jolivet** (Nettingham), Antonio **Ucello** (Siracusa), Ruggero **Ruggieri** (Roma), Theodor **Zotschew** (Kiel) u. a.

* * *

UKAZ

Arhiepiscopul rus Gheorghe TARASOV (Paris, rue Daru) a binevoit să numească pe preotul Dumitru-Mitică Popa paroh pentru Românii ortodocşi din Republica Federală Germania . . .

Ruseasca îndrăsnire e, într'adevăr, fără margini!

* * *

DESTĂINUIRI PREŢIOASE

Dint'ro lucrare de propagandă francmasonică (Histoire de la francmaçonerie universelle, présentent G. Serbanesco, les éditions "Demange",, Paris 1966, 535 pagini), afăm că cei 64 de inşi care au avut, într'un fel sau altul, amestec în asasinarea lui Corneliu Codreanu, şi care au fost masacraţi de legionari în închisoarea Jilava, erau franc-masoni. Citām:

"Le général Antonescu entra dans l'orbite politique de l'Alemagne nazie et cela explique pourquoi les troupes roumaines se battirent à côté des Allemands contre les Russes, en 1941. D'ailleurs de nombreux Maçons qui avaient joué un rôle politique ou dont la personnalité était trop connue, furent arrêtés et enfermés à la Préfecture de police. Il faut reconnaître qu'une partie put être sauvée, grâce à l'intervention d'un nommé RIOSEANU. D'autres Maçons furent dirigés vers une fameuse prison roumaine, de triste mémoire Jilava. La ils furent assassinés, quelques temps après, par un groupe d'extrémistes, qui, avec le concours des gouvernamentaux, s'y introduisit la nuit et les massacra."

Iară în lista franc-masonilor români înscrişi "dans les contrôles des Obédiences de 1940, en Roumanie", aflăm numele lui **Rădulescu** Tanir (p. 429).

Vă amintiţi de documentul stecurat în odaia de lucru a lui Corneliu Codreanu; de descoperirea autorului (Rădulescu Tanir) prin avocatul nelegionar Virgil Marinescu din Râmnicul-Vâlcea; de cererea lui Corneliu Codreanu şi a avocaţilor lui pentru audierea lui Tanir şi de refuzul hotărît al judecătorilor militari, "fraţi" cu Tanir?

Prinurmare: de la Carol II, peste judecători, peste Rădulescu Tanir, peste primul ministru, peste ministrul de interne şi până la ultimul plotonier de jandarmi, toţi la fel . . .

Din aceeaşi lucrare reiese că **dispoziţiile** se dădeau de la centru. În cazul Codreanu, de la Londra şi Paris. Aşa că de la Carol II la ultimul asasin, erau, toţi, simpli **executanţi** de **ordine.**

R.

Cuvântul apare odată pe lună. Adresa pentru chestiuni de redacţie şi administraţie: George Racoveanu, 805 Freising 2, Postfach 166, Deutschland. Pentru abonamente: Postscheckamt München, Konto-Nr. 1871 66, für George Racoveanu. Costul abonamentului anual: pentru Europa 12 DM; pentru Americi 5 doll.

Verleger: George Racoveanu